

P R E S S M E D D E L A N D E

2000-03-13

Ilmar Reepalu, förbundsordförande, 070-542 47 25 (Laila Edholm)

Clas Olsson, chefekonom, 08-772 42 25

Helena Milton, chef finanssektionen, 08-772 42 12

Karin Skilje, ekonom, 08-772 41 12

Flexibilitet och försiktighet nyckelord för kommunal verksamhet de kommande åren

Landets kommuner befinner sig i en period av ekonomisk återhämtning efter ett besvärligt 1990-tal. Några förhållandevis goda år väntar nu men utrymmet för att höja ambitionerna med den kommunala verksamheten är begränsat. Det visar rapporten **Kommunernas ekonomiska läge** som presenterats av Kommunförbundet.

– När man nu diskuterar nya ambitionshöjningar, till exempel inom barnomsorgen, bör vi ha i minnet att vi har ett mycket tufft 1990-tal bakom oss. Den gångna tioårsperioden har kommunerna visat prov på sin förmåga till flexibilitet och omprioriteringar, säger Kommunförbundets ordförande Ilmar Reepalu.

– Under det gångna decenniet har landets kommuner skapat närmare en halv miljon nya platser inom verksamhet för barn och unga. Fler efterfrågar förskola. Vi har numera även ansvaret för förskoleklasser för sexåringar och vi har fler elever i grundskolan. Även inom gymnasieskolan har antalet elever ökat.

Statsbidragen till barnomsorg och utbildning har däremot inte ökat i takt med att den kommunala verksamheten växt. När staten knöt ihop och fastställde ”statsbidragsspåsen” 1993 var elevantalet det lägsta på många år. Därefter har antalet barn i barnomsorgen och sedermera elever i grund- och gymnasieskola stadigt ökat utan att statsbidragen följt med. Med 1998 års prislappar motsvarar ökningen cirka 20 miljarder kronor enbart inom barnomsorg och utbildning.

Pressekreterare Ola Panzar Karlsson, tfn 08-772 45 39, mobil 070-587 45 39

Besöksadress Hornsgatan 15, 118 82 STOCKHOLM

tfn 08-772 41 00, tfx 08-641 77 98, Internet www.sk@svekom.se

Tabell 1 • Antal ”platser” inom förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, grundskola och gymnasieskolan år 1998

Verksamhet	1990/91	1998/99	Förändring	Förändring, procent	Snittkostnad per plats, kr	Summa kostnad för förändring, miljarder kr
Förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg	532 000	721 000	+189 000	+36	53 900	10,2
Förskoleklass	–	114000	+114 000	-	26 600	3,0
Grundskola	882 000	1010000	+128 000	+15	52 900	6,6
Gymnasieskola	292 000	309 000	+ 17 000	+ 6	68 400	1,2
Summa	1 706 000	2 154 000	+448 000	+26		20,0

Källa: Skolverket och Kommunförbundets egna beräkningar.

Även inom äldreomsorgen har behoven och efterfrågan ökat. Under 1990-talet har antalet äldre över 80 år ökat med 67 000. Äldreomsorgens kostnader ökade med drygt 5 miljarder kronor i fasta priser mellan åren 1993 och 1998 på grund av de demografiska förändringarna. Äldreomsorgen har också ändrat karaktär under 1990-talet. Ju fler äldre över 80 och 85 år, desto större blir kraven på medicinsk vård.

– Färre äldre får omsorg, men de får fler timmar och mer kvalificerad vård. Under 1990-talet har det också skett en förskjutning av ansvaret från stat till kommun, från landsting till kommun och även från samhället till de anhöriga, säger Ilmar Reepalu.

Om vi idag skulle ha samma täckningsgrad som år 1990 skulle kostnaden för enbart hemtjänsten behövt vara 1,6-1,8 miljarder kronor högre än vad den var år 1998.

Fortsatt krav på flexibilitet

Under 1999 ökade sysselsättningen i kommunerna något mer än vad Kommunförbundet angav i Kommunernas ekonomiska läge i oktober. Sysselsättningen kommer att öka ytterligare de kommande åren när kommunerna får del av statliga medel som ännu inte fördelats mellan kommuner och landsting. Den goda konjunkturen gör att skatteinkomsterna beräknas öka kommande år.

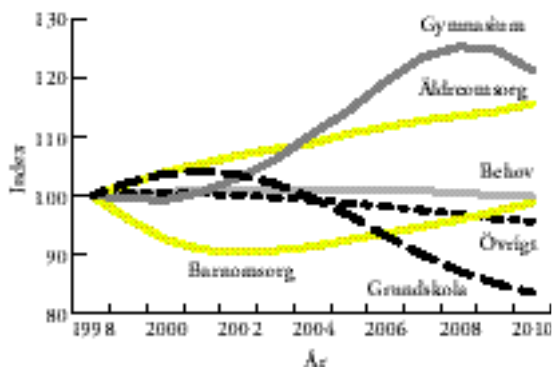
Under 2000-talet räknar Kommunförbundet med att de samlade behoven av kommunala tjänster ökar men kanske i en långsammare takt än hittills. Nativiteten talar för att behoven av barnomsorg fortsätter att minska. Däremot innebär 90-talets babyboom att skolan kommer att ställas inför krav att omfördela resurser från grundskolan till gymnasiet. Fram till år 2003 ökar antalet grundskoleelever och det året har vi också som mest barn i grundskolan, 40 000–50 000 fler barn än idag. Sedan vänder utvecklingen och under åren fram till år 2008 kommer vi att ha en ökning av närmare 100 000 elever i gymnasieskolan (ca 30 % fler).

Kommunförbundets Äldreberedning har också gjort bedömningen att resursbehovet inom äldreomsorgen kommer att öka med drygt 20 procent fram till år 2010.

– De här siffrorna talar för sig själva. Generationsväxlingarna kräver omprioriteringar och flexibilitet i de kommunala verksamheterna, säger Ilmar Reepalu. Det kommer självklart att kräva en diskussion om verksamhetens innehåll och kompetensutveckling av personal. Befolkningsomflyttningen ställer självklart också ytterligare krav på många kommuner. Det här leder till stora ekonomiska påfrestningar både i utflyttnings- och inflyttningskommuner.

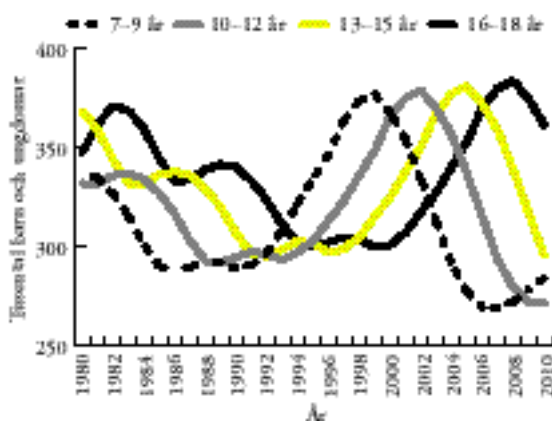
Kommunförbundet varnar också för stora löneökningar. Lönebildningen är viktig för kommunerna, som har en mycket personalintensiv verksamhet. Om löneökningarna i den kommunala sektorn blir större än på den övriga arbetsmarknaden urholkas kommunernas skatteinkomster. Då är nedskärningar inom skola, vård och omsorg i praktiken det enda alternativet.

Behov av kommunal verksamhet till år 2010 *Index*

Källa: "Kommunerna i framtiden" (Svenska Kommunförbundet, 1998).

Utvecklingen av olika åldersgrupper barn och ungdomar *åren 1980–2010* *Antal barn och ungdomar*

Källa: Statistiska centralbyrån.